

R E G É L Ő.

PESTEN Vasárnap September 15^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csütörtökön. Fél évi díja helyben 3 ft 12 xr boritéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként-is válthatnak példányt boritéktalanul 1 ft 36 xr-jával.

A' folyóírásnak egyes száma 24 xr; egyes kép 12 xr. p. p.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

A' szerelemföltő férj. (*Végzet.*)

Anyám férjemet felelemé. „Horrberg nem volt Fedorának gyilkosa!” mondá neki csendesesen.

„Az voltam! az! — mondá férjem földre meresztett szemekkel — itt ezen helyen, hol a' sirkő áll, itt halt-meg ő leányommal a' lángok közt. Ah! a' fájdalmas 's rettenő halál, melyet a' pokol gondola-ki! Itt halt-meg a' lángok közt! — A' férj, az atya élesztette-fel ezen kezekkel a' lángokat, melyek nőt's gyermeket megemésztének. Ah! ő még-is olly hirtelen kimult! csak egy perczig! nem tovább! — De most! ó most az ő boszúangyala kiegétt mellemben az egész poklot felgyújtá! 's ah! nincs halál e' lángok közt! — Én vagyok Fedorának gyilkosa!”

Ekkor ábrázatjával a' földre borult, 's keservesen zokoga. „Nem! — kiálta-fel — az Istennek nincs vigasztalása számomra! ezen életben nincs! — 's mint fogom majd árnyékát túl a' siron szembetalálni?!”

„Az életnek még van vigasztalása, Horrberg! — kegyed nem gyilkosa Fedorának, se Blánkának.”

„Csufolni akarsz asszony?” kérde ő, 's halálborzadás futá-el tagjait.

„Fedora él, Horrberg! ő nálam él Blankával együtt. Ő a' lángok közül megszabadítottatott.”

Merőn tekintte Horrberg anyámra; ezután megrázzván fejét, így szólla mérgesen: „Igy az első-is hazugság volt! ki a' haldoklónak hazugságot ad a' sirba, az mindig hazudott.”

„Én Horrberg nem! — Fedora Blankával a' gunyhóban aludt. Kegyed a' gunyhót biztos szolgájával gyújtá-meg, 's ezzel együtt a' készen álló kocsin elsietett.”

„Igen! úgy tettem: mert mintha az utolsó ítélet minden rémjeivel rám rohant volna, midőn a' lángokat lobogni láttam. Én szaladtam, 's a' haldoklónak sikoltása menydörgéskint hangzék fülembe.“

„Látja tehát, hogy tudom a' környülállásokat. Így beszélte-el nekem azokat Fedora megmentője. Kegyed eltávozta után ő az ajtót betöré, 's Fedorát és Blankát megmentette.“

Itt szoborkint megmerevedve álla Horrberg. „Megmentette? megmentette? 's ez nem álm? ez nem hazugság? 's ő ezt előttem eltitkolá? eltitkolá előttem?“ Ezek voltak indulatjának heves fakadozásai.

„Miként bizhattuk volna Fedorát ismét kegyedre Horrberg! az ártatlant a' gyilkos kezére?“

Ekkor a' földre süté szemeit, és sokaig halgata. Azután ellágyulva 's nyájasan kérdezé: „Ki mentette meg őt?“

„Salborn! — mondá anyám. — Ebből-is láthatja tehát, milly igazságos vagyok kegyed iránt.“

„Salborn?“ kérdezé ő halkal, 's a' sirkövet ölelé által hogy öszve ne rogyjék. „Salborn? — kérde még egyszer — 's ő még-is ártatlan?“

„Még-is ártatlan, Horrberg! ő még-is ártatlan! én arra megesküdtem.“

„S hol van az a' Salborn?“

„Ő Fedorát megmenté. Kegyed engem Fedora halála felől tudósita. Ekkor ő azt hitte, hogy Fedora szabad, 's kezét kérte. Én-is pártján valék Horrberg! mert mit tettem volna egyebet? csak Fedora nem egyeze-meg benne, tisztelvén azon köteléket, melly őt férjéhez kapcsolá: 's erre Salborn házunkat elhagyta.“

„Hatalmas Isten! igaz-e, a' mit hallok? vagy csak hazugság, melly a' vétket szépitse?“

„Minő bizonyóságot kíván Horrberg?“

„Minőt? — azon egyetlen, melly határoz. Fedora jőjjön hozzám.“

Itt kételkedve halgata-el anyám. „Ebben én nem határozhatok — mondá végre — hanem Fedora. Én neki irni fogok.“

Horrberg papirost ada anyámnak, ki egyszerűen megírta, hogy ő Horrbergnek életben létemet felfedezte; ki

visszajöveletemet kívánja: 's hogy egyedül ez által bizonyíthatom-be ártatlanságomat.

Bepecsétlenül adá Horrbergnek anyám a' levelet. Ő elolvastván azt, komor tekintettel ezeket mondá: „Most megválik!”

Én a' levelet megkapván, más nap utnak indultam. Oda érkezvén, az erdei gunyhóhoz vezetének, hol férjem tartzkodék. Anyám sétálni menvén az erdőbe, őt sirjánál ülve egyedül találtam. „Horrberg!” kiáltám még távulról, téged Blanka! karjaimon tartva „Horrberg!” kiáltám még egyszer.

Ő lesütött fejét felemelé, reám tekinté, 's felém terjesztett karokkal kiálta fel: „ő itt van! ő itt van!” felakara állani, 's felém rohanni, de ismét sirja mellé rogyott.

Én lassan közelebb menék. „Horrberg! — mondám neki — itt hozom leányomat.”

„A' tiédet? — kérdé setéten — a' tiédet?”

„A' tiédet-is Horrberg! — ah! engedj meg, hogy ezen helyen őt nem nevezém tiédnek.”

Ő tégedet ölébe vett, 's veled nyájaskodék; mi alatt könnyek boriták-el szemeit. Ezután nékem kezét nyujtván így szólla: „S te ártatlan vagy Fedora?”

„Ártatlan 's tiszta, mint a' nap világ, melly környel minket.” Ekkor mellé ültem a' köre.

„Te egy haldokló mellett ülsz Fedora! Én gyilkosod voltam — ha hűtelen valál, mond meg! mert mitől félhetnél most? — nékem már csak könnyeim vannak, hogy szerencsétlenségemet és szégyenemet sirassam. — Csak könnyeim!”

„Ha hibás volnék, Horrberg! mint bizhattam volna most reád életemet? mint jöhettem volna hozzád?”

„S te nálam akarsz maradni? szemeimet akarod befogni? Fedora!”

„Veled élni Horrberg! egy boldogabb jövődőben.”

Ő erre csak fejét rázta-meg, többé nem szólhatott, 's még azon este rosszabbul lett: miért-is jószágára vitetvén, végre elhitte ártatlanságomat. — Nyolcz nap múlva meghalt. — Engem nagy kiterjedésű javainak örökösévé nevezett, 's kért, hogy őt az erdei gunyhó melletti kész sírboltba temettessem.

Férjem halála után azon öreg szolga, ki gyilkostársa volt, a' kastélyt titkon elhagyá, 's Horrberg testvéréhez méne. — Ez eljött. Tekinteteiből, mellyeket reám'sreád vete, láttam, hogy a' szolga minket rágalmazott előtte.

„Én — ugymond — öcsém jószágát fija részére által veszem. Hogy ennek — reád mutatván Blanka — van-e jusa megholt öcsémnek javaihoz, az igen kétséges.“

„Vesz-e részt az atyai jószágból — mondám én — avval nem gondolok; de van-e jusa ahoz, valamint atyjának, 's férjemnek nevéhez, azt mig én élek, senki se merje kétségbe hozni. Itt van atyjának végrendelese.“

Ő ezt elolvassván gunyoló mosolygással tekintte reám; 's az igaz — ugymond — hogy e' végrendeles ellen senki se véthet egyéb, mint a' megsebzett lélekismeret: 's így én itt egyebet nem mondhatok, mint hogy az anyának vi-seletét, 's öcsém fijával bánását éles szemmel fogom tartani.“

Ő elment, 's a' gonosz lelkű szolgát magával vitte.

Egy esztendő múlva jelent-meg Salborn. „Most Fedora szabad vagy! — így szólla — én téged szerettelek, 's még most-is szeretlek. Itt hozom néked ajándékomat.“ 'S egy mirtus koszorút nyujta nékem menyasszonyi koronául.

Én a' koszorút el nem fogadtam; de anyám angyali mosolygással tekintte reá.

Délután az ő társaságában a' gunyhóhoz mentem, hol életemet megmentette, férjem sirkövéhez. „Gustáv! — mondám neki, véle csak egyedül levén — itt mentetted-meg életemet a' lángok közül, itt! — ismered-e még e' helyet? — Ó én téged szeretlek kedvesem! — szeretlek téged lelkemnek minden eréjéből: de — hitvesed nem lehetek! — Férjemnek, gyermekim atyjának, az ő nevének, az ő, ön-magam, és saját becsületednek egy áldozattal tartozom. Most Gustáv! add ide a' menyasszonyi koszorút! add ide nekem!“

Reszkető kézzel nyujtá által a' koszorút. „A' szerelem — mondám — a' menyasszonyi koszorút elfogadja a' szerelemnek kezéből; de az erkölcs azt erkölcsnek áldozat-jává teszi.“ 'S a' koszorút férjem sirkövére tevén, ezt mondám: „most Horrberg! békeség! 's engesztelés!“

„Nemes szívű asszony!” mondá Gustáv előmbé tér-
delve. Megcsókolá kezemet, ’s megparancsolá a’ távolabb
levő szolgának, hogy mellettem maradjon. Ekkor tő-
lem elment, ’s én őt, kedves Blankám! többé nem láttam.

Késő estve érkeztem haza. Ő már akkor elment. Né-
met országba vissza utazott. Soha se házasodott meg. Sze-
relme hű volt egész a’ sirig.

Ha nyugtalanul vártátok hazám kedves Szépei! a’ hét
utolsó Regélőnek érkezését; ha érdemesnek találjátok az
egészet még egyszeri olvasásra, ’s Fedorának, a’ nagylelkű
’s nemes nőnek, szerencsétlen sorsa szemeteket egy rész-
vevő könyre vala képes gerjeszteni: úgy fáradságom jutal-
mát bőven megnyerém.

Hid e g é r y.

É L E T T Ö R T É N E T.

Báthory Erzsébet.

Mély illetődés rezgi-át az érező kebelt, midőn Nyitra
vármegyének vág-ujhelyi járásában Vág-ujhely határán tul
haladott, ’s délnyugotnak tartván a’ folyó viz partjain tul
emelkedő Csejte várára tekint, és a’ leszaladt hajdankor
ősképei közül Bátor y Erzsébet lép elejébe, amaz asz-
szony - szörnyeteg, mellynek sirját 650 ártatlan vértanú
(martyr) átka nehezíti. Vonakodva említjük ezt meg itt,
hol a’ tisztelő penna már annyi jeles asszonyinknak hintett
hódolatot; de a’ historia törvényszéke nem hizelgő ajánló
leveleket osztogató szék, ’s a’ magát istennek tartott Ne-
rónak-is szemébe mondja, hogy zsarnok (tyrann) volt.

Szép tyrannénk a’ Nyir-Bátori hercegi nemzetségnek
ivadéka, jelesül Báthory Györgynek leánya, és Nádasdy
Ferencznek hitese volt. A’ pazar természettől kellemes kül-
sőt ’s ígéző alakot nyervén, nem volt szűke hizelgő hódol-
atokban, mellyek a’ hiúságra hajlandó asszonyt utóbb oda
hozák, hogy ön magának Narcissza lett. Innét egész élete
foglalatosságait csak pipere, csak alakjának ékesítése tevék;
de a’ természet soha se hagyja magát mesterség által meg-
csalni, és ha az asszony, ki a’ hiúság rablánczaitól magát
lebilincseltetni engedi, szépsége hanyatlását észre veszi,
kész a’ legelvetettebb módokhoz nyulni, csak hogy hiúságá-

nak áldozhasson. Erzsébet-is sokaig szorgalommal ugyan, de mindig sikeretlenül kereste a' megfiúsítás varázs-eszközét, mig végre jó- vagy inkább rossz csillaga kezére játszá azt.

Szokás volt tudniillik akkorban, hogy egy előkelő asszonyosság udvari kísérete egész sereg szobaleányból álljon, kik többnyire nemes, de elszegényült familiákból származtak, 's minthogy a' leányok, kik illyes szolgálatba juthattak, mindig a' vár asszonya által házassítottak-ki, mindig voltak olly szülők, kik leányaikat örömmel adák illy vár-asszonyokhoz. Batory Erzsébet azonban egyike volt azon asszonyoknak, kik uraságukat szeszélyök által szeretik éreztetni a' tűrő cseléddel. Batorynének asszonytalan indulata 's vad szenvedélye még tovább ment; mert nála a' legcsekélyebb hibításoknak, mint például valamely edény eltörésének, vagy a' legutolsó öltésig el nem készült munkának szokott büntetése az volt, hogy a' leányokat tövel, ollóval szurdaltatta, vagy az olajba mártott 's ujjaikra tekert gyapotszálakat meggyújtatta, sőt, némelyeknek emlékezésök szerint, azokat téli éjszakákon mezitelenül a' kutágashoz köttetvén leöntette; de még ön kezét sem átalotta sokszor felemelni, 's a' hibázott cseléd arcát vele megbélyegezni. — Egykor midőn éppen haját fűrtöznék szobaleányai, 's az egyik vigyázatlanabbul bánnék, urnéja úgy pofon csapá, hogy azonnal kibuggyant vére. (*Végz. köv.*)

II. JELES MONDÁS.

Boldogság utja.

Virtus! csak a' te nyomdokidon lehet

Eljutni boldogságra; te mennyei

Vigságra hívtad tisztelődet,

'S nem keresett örömekre vontad.

Dayka.

Aphorismák Erdélyből. Az idő mindenén uralkodik, csak a' tiszta szereteten nem.

A' bizodalom olly adóság, melyet a' férj csak utolsó leheletével fizet-le hitésének.

A' nagyravágyás kártya-házakat épít, de a' mellyeket a' szeretet össze dönt.

A' jó érzés az erény fájának gyümölcse.

If. Thoroczky László.

III. K Ö L T É S Z E T.

A' zaj és a' magány.

A' legzajosb mulatságnak

Vigan pezsgő körében

'S bár milly bájos társaságnak

Andalító ölében

Mit ér lenni? — ha a' bús szív

Nyugtalanul dagadoz!

'S mig mások örömben usznak,

Emez addig hervadoz.

Jobb ott inkább, hol egy magány

Csendében a' kis csalogány

Keserveit nyögi, — mint

Más vigságán lelteni kint!

Horváth János Elek Döbröközről.

IV. VILÁGI TELEGRAF.

Asszony-szállítás. Londonban egy társaság állott-fel, melly kivándorlani kívánó hajadon asszony-személyeket Australiába szállít. Ezeknek 25—30 esztendőseknek kell lenniük, jó bizonyítvánnyal és 5 font sterlinggel birniok, hogy az átszállítás díját megfizethessék. A' kormány mindegyiknek még 12 fontot ajánlott.

Patriotismus. Párisban a' város-kapitánnyal tartott hosszas tanácskozás után elhatározáik magokat az ottani theatrumok nyolcz első tánczosnéji, hogy a' város házában a' juliusi innepeken egy quadrille-t tánczoljanak. Végzésük oda ment-ki, hogy csupa patrio-tis musból 400 frankkal beérjék; de a' város tartozzék még kíséretökre kocsikat 's egy compania katonaságot rendelni, mita' város nekik ismét csupa patriotismusból teljesített-is. —

V. K Ü L Ö N F É L E.

Arcz ifiúságának megőrzése. Legnagyobb ellensége a' testbőr gyengédségének és főképen az arcz ifiúságának a' hévség. Lehet ez külső és belső. — A' belső hév mindennemű indulatok, szeszes italok fűszeres étkekből származik, 's azért káros; mert a' vért felhevítvén, azt csipőssé teszi, 's a' gyenge arcbőrön vagy ki perzsenik, vagy azt égett-barnává teszi, nem különben mint a' nap sugarai. — A' külső hév szint illy károsan hat az arcbőrre; ilyen nem csak a' napnak, vagy élesztett tűznek sugara, de még a' heves levegő (lég) a' meleg mosdás-is szint olly káros. Ki arcza gyengeségét — az ifiúságnak e' valódi kellemét — megőrzeni kívánja, az szépségének e' káros ellenségétől őrizkedjék. Nem csak tehát a' szeszes vagy párlott (destillirt) vizek, nem csak a' szépitéssel kérkedő és mérgek által csak előre fehéritő, de utóbb rutító mesterséges mosdó szerek veszedelmesek; de még a' meleg vagy langyos vízzel történt mosdások.

is károsak liliom-bőrötőknek ti kedves Szépek! mert a' meleg víz rózsza-szintőket sápitja, pamut-simaságu bőrötöket ránczba vonja, *) 's így a' természeti rendnél korábban és sebesebben juttat azon kora, mellytől annyira rettegetek! Hogy tehát mindig bájosak, mindig szépek maradjatok, fogadjátok tanácsomat. A' nap felkelte előtt (de nem poros falevelekről) virágokról szedett, vagy pamutban, kendőkben és spongyiában felfogott harmat, — a' természeti martziusi hóvíz, egész esztendő által meg nem romlik, — a' tiszta medenczékben felfogott (de nem házfedélről csurgott) esővíz — a' csergező tiszta pataknak, vagy a' folyóknak közepén lefolyó tisztább vizei, mindezek minél hidegebben használtatnak, annál inkább távoztatják az aggságot, fentartják az ifúság kellemeit, 's azon kedves kis arcnak gyengédségét — szépségét.

Rozáliainnep Siciliában. Az időjárás, melly Siciliában, valamint Europa nagy részében egész Júliusban esős és állhatatlan volt — mond a' palermói ujság La Cerere — (mintha ez által azon időjárásí bebizonyítást kellene huzni, hogy e' classicaí föld az ő már félig afrikai típusával még mindig Európához tartozik) a' Rozáliainnepek semmit sem ártott. Egy több mint 200,000 mond kétszáz ezer emberből állott tömeg öt nap, és öt éj által ülte ez innepet, a' déli tartományok minden örömeivel és buzgóságával. Az innepiségek az évenként tartatni szokott nevezetes meneten (Processio) kívül a' Pellegrini hegyen fekvő Rozália-barlanghoz, tűzmevekből, lőversenyezésből 's a' Giulia és Cattolica villák (majorok) megvilágosításából állottak, 's egy megvilágosított balom feleresztéséből a' püspöki palotánál. — Részt vön az innepben Syrakus gróf-is Siciliának főkormányzója, hugával együtt Berry herczegnével.

Jó appetitust! — Két Angoly, kik az Essequibo folyón utaztak, egykor bátorságot vettek magoknak a' szárazra kiszállni. Midőn darab ideig mennének egyszerre egy csapat Carai-ok közt látják magokat. A' csapat kapitánya nyájasan fogadá az utazókat, 's ebédre meghívá. Elsőbben-is hal hozatott igen jeles lével, ezután egy darab hús, 's két rostélyon sült kéz. Az angolyok ezt majom husnak vélvén megköszönék kijelentvén, hogy utjokban soha se szokának hussal élni; kapitány uram azonban a' legnagyobb étvágygal (Appetit) hozzá fogott a' kezekhez, 's míg azokon ragódnék, kérdé vendégeit, mint tetszett nekik a' hal? „Felséges volt — mondák ezek — de leginkább a' lév volt dicséretes.“ — „Igazságtok van — mond a' Carai-fő — mert minden kigondolható lévhez legjobb azon mártás, mellyet emberhusból készítenek.“

*) A' férfiak-is leginkább meleg víztől vesztik-el arczuk gyengédségét, azok, kik hideg vízzel beretválkoznak, 60 esztendeig-is megtartják sima bőrüket, és színüket, a' ránczok nem jönnek elő, 's a' sok alkalmatlan fogfájásoktól-is menttek.

Komoly rejtvény

Lábam ló, de azért magam ló nem vagyok
'S ha futok-is mindig lábam nélkül futok;
Ad gyümölesöm italt, ad izes kenyeret
Sűrű lombom híves árnyékot ereget.

Bernáth.

Előbbi rejtvény: Könyv.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86 szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utszája 612.